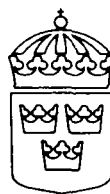

Jordbruksutskottets betänkande

1988/89:JoU16

Skogspolitiska frågor

1988/89
JoU16

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande ett 20-tal motioner från allmänna motionstiden i januari 1989.

I motioner (m, fp, c) framförs förslag om ändringar i *skogspolitiken* i förenklande syfte. Bestämmelser i skogsvårdslagen om skärpt avverkningssplikt m.m. bör enligt dessa motioner undanröjas. I motioner (fp, c, vpk, mp) yrkas på ökad betoning av naturvårdshänsynen i skogsbruket, och i motioner (fp, c) begärs införande av konsekvensbeskrivningar för vissa skogsbruksmetoder. Enligt en motion (vpk) bör skog och jordbruksmark i lagstiftningen beskrivas som mångsidiga naturresurser.

I en motion (mp) framförs förslag om begränsning av möjligheterna att tillämpa vissa *skogsbruksmetoder* som gödsling, helträdsutnyttjande m.m., och i motioner (c, mp) föreslås övergång till miljö- och arbetsmiljövänliga oljor i skogsbruket.

I några motioner (mp, fp) föreslås ändringar i *ädellövskogslagen*.

Ett antal motioner — från samtliga partier — behandlar *skogsbruket i de fjällnära skogarna*. I en motion (s) yrkas på fortsatt aktivt skogsbruk i dessa skogar. I motioner (s, m, fp, c, vpk, mp) betonas naturvårdshänsynen. En naturvårdsgräns bör enligt motioner (s, fp, c, vpk, mp) upprättas, ovanför vilken storskaligt skogsbruk ej får bedrivas. I väntan härför föreslås från ett par partiers sida (vpk, mp) moratorium för avverkning i de fjällnära områdena. Det småskaliga skogsbruket bör enligt flera motioner (s, c) uppmuntras i fjällnära skog. Enligt en motion (m) bör enskilda ägare överta statsägd skog.

Regeringen har i början av mars uppdragit åt skogsstyrelsen att göra en allsidig utvärdering av effekterna av de åtgärder som vidtagits beträffande det fjällnära skogsbruket med anledning av riksdagsuttalanden från 1985 och 1987 m.m. Uppdraget skall vara slutfört den 1 juni 1989. Med hänvisning till att frågan således utreds avstyrker utskottet motionerna om det fjällnära skogsbruket.

Utskottet avstyrker även övriga motioner. Utskottet erinrar om vikten av att skogspolitiken i sina huvuddrag ligger fast. Skogsstyrelsen har ansvaret för att följa skogspolitikens effekter och att föreslå eller själv vidta de ändringar som behövs. När det gäller oljornas roll i skogsbruket hänvisar utskottet till att försök och utvecklingsverksamhet pågår för att få fram miljö- och arbetsmiljövänliga oljor. Motionerna om ädellövskogslagen avstyrks

med hänsyn till att en utvärdering av denna lags effekter görs inom ramen för pågående översyn av naturvårdslagen.

1988/89:JoU16

I ärendet redovisas 17 reservationer (m, fp, c, vpk och mp) samt ett särskilt yttrande (mp).

Motioner

1988/89:Jo301 av Rune Evensson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av skogsvårdslagen med avseende på naturvårdshänsynen.

1988/89:Jo304 av Roland Brännström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om angelägenheten att bedriva aktivt och ansvarsfullt skogsbruk i fjällnära skog.

1988/89:Jo309 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om en lag om moratorium för avverkning av fjällnära barrskog i enlighet med vad i motionen anförts,
2. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning i enlighet med vad i motionen anförts med uppgift att lämna förslag till naturvårdsgräns, ovan vilken storskaligt skogsbruk ej får bedrivas.

1988/89:Jo310 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en samlad översyn av skogspolitiken,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en reformering av skogsvårdslagen i enlighet med de riktlinjer som anges i motionen,
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådana ändringar i skogsvårdslagen att möjligheterna att frivilligt ta större naturvårdshänsyn än lagen kräver ökar i enlighet med vad som anförts i motionen,
4. att riksdagen beslutar avskaffa kravet på obligatoriska skogsbruksplaner.

1988/89:Jo312 av Ragnhild Pohanka (mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att en naturvårdsgräns grundad på SNF:s arbetsmaterial införs inom ett år från i motionen angivet datum,
2. att riksdagen beslutar att ett omedelbart avverkningsstopp skall införas i all skog ovanför den gamla skogsodlingsgränsen i fjällnära skogar till dess att naturvårdsgränsen träder i kraft.

1988/89:Jo316 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att det skogspolitiska målet för det årliga virkesuttaget av vedråvara ska sänkas till 65 miljoner skogskubikmeter,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att skogsvårdslagen bör ses över enligt vad som angivits i motionen,
3. att riksdagen förbjuder användningen av kemiska bekämpningsmedel i skogsbruket,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hälso- och miljövänliga motorsågsbränslen,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hälso- och miljövänligare smörj- och hydrauloljor,
6. att riksdagen förbjuder konstgödning med kvävegödsel av naturmark,
7. att riksdagen inför ett omedelbart förbud mot avverkning av fjällnära skog ovanför den tidigare skogsodlingsgränsen i avvaktan på att en naturvårdsgräns införs för storskaligt skogsbruk,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en naturvårdsgräns införs för fjällnära skogar enligt vad som anförts i motionen,
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ädellövskogslagen ska ses över enligt vad som angivits i motionen,
10. att riksdagen beslutar att 5:e paragrafen 3:e stycket i skogsvårdslagen stryks,
12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av nu gällande skogsvårdslag,
15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att naturvårdshänsynen i skogsbruket måste ges en starkare ställning i lagstiftningen och myndigheternas föreskrifter m.m. enligt vad som anförts i motionen,
16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att domänverket omgående skall få direktiv att inte anlägga vägar eller avverka i de fjällnära skogarna, dvs. i skogar ovanför den gamla skogsodlingsgränsen,
22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om begränsning av hyggesstorleken,
23. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om helträdsutnyttjande och hyggesplöjning.

1988/89:Jo317 av Sven Eric Lorentzon m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till förändringar i skogsvårdslagen med den inriktning som anges i motionen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulans och rådgivning inom skogsbruket,
3. att riksdagen beslutar att ändra skötsellagen så att plantering av skog på åkermark kan ske utan särskilt tillstånd,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om överförandet av fjällnära skogar till enskilda skogsägare eller gemensamhetsskogar.

1988/89:Jo318 av Elisabet Franzén och Ragnhild Pohanka (båda mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om sådan ändring i ädellövskogslagen att pre-skriptionstiden för brott mot lagen ökas till 15 år,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att byta ut skogsvårdsstyrelserna mot länsstyrelserna som beslutande myndighet,
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring i ädellövskogslagen att bestånden klart kan definieras enligt de kriterier som i motionen anförts,

4. att riksdagen beslutar om sådan ändring i ädellövskogslagen att klibbon skall räknas som ädellövträd, då den förekommer i anslutning till övrig ädellövskog längs vattendrag.

1988/89:Jo319 av Åsa Domeij och Roy Ottosson (båda mp) vari yrkas att riksdagen antar det lagförslag beträffande fjällnära skogar som presenterats i motionen.

1988/89:Jo321 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

2. att riksdagen beslutar förbjuda fortsatt plantering av *Pinus contorta*,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den lokala genetiska variationen måste behållas.

1988/89:Jo322 av Maj-Lis Lööv och Maj-Inger Klingvall (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skogen i framtiden.

1988/89:Jo323 av Kent Carlsson och Anneli Hulthén (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om naturvårdsgräns och skydd för den fjällnära skogen.

1988/89:Jo324 av Karl Erik Olsson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om en översyn av skogsvårdslagen i enlighet med vad som i motionen anförts,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om miljökonsekvensbeskrivningar för olika skogsbruksmetoder,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett införande av en naturvårdsgräns i de fjällnära skogarna baserad på biologiska grunder,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de fjällnära skogarna,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulering av omarrondering.

1988/89:Jo709 av Elving Andersson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (båda c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om övergång från användande av mineralolja till vegetabilisk olja inom skogsbruket.

1988/89:Jo736 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvärdering av 1985 års beslut om de fjällnära skogarna,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett förstärkt skydd för värdefulla fjällnära barrskogar bl.a. innebärande inrättande av en naturvårdsgräns för storskaligt skogsbruk,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om grundliga miljökonsekvensanalys vid införande av nya starkt omvandlande brukningsmetoder och främmande trädslag,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bättre övervakning av hur skogsvårdslagens hänsynsregler efterlevs.

1988/89:Jo744 av Siw Persson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn och förbättring av ädellövskogen.

1988/89:Jo755 av Kenth Skårvik och Leif Olsson (båda fp) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär en kartläggning av hur skogsvårdslagen tillämpas vad gäller naturvårdshänsyn,
3. att riksdagen hos regeringen begär att domänverket och skogsföretag inom näringsliv och samhälle snarast uppmärksammas på skogsvårdslagens lydelse avseende naturvårdshänsyn.

1988/89:Jo796 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skogsvårdslagens regler,
22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om överlåtande av fjällnära skogar till enskilda eller samfälliga ägare,
23. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återhållsamhet med avverkning i de fjällnära skogarna,
24. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om skogsbruket i de fjällnära skogarna.

1988/89:Jo797 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

34. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om naturvård i skogsbruket,
35. att riksdagen hos regeringen begär en parlamentarisk utredning om naturvårdsgräns i enlighet med motionen.

1988/89:Jo860 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) vari yrkas

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en naturvårdsgräns för att skydda fjällnära skog införs i skogsvårdslagen,
21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att 5 § tredje stycket i skogsvårdslagen avskaffas.

1988/89:Jo862 av Karl-Göran Biörsmark och Lola Björkquist (båda fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ståndortsanpassat skogsbruk.
- Motiveringen återfinns i motion 1988/89:A455.

1988/89:Jo875 av Eva Goës och Paul Cizuk (båda mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om handhavande, kontroll och registrering av hydrauloljor,
2. att riksdagen begär en utredning hos kemikalieinspektionen med anledning av ovanstående problem med hydrauloljor.

1988/89:Jo963 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en ändring av portalparagraferna i skogsvårdslagen och lagen om skötsel av jordbruksmark i en-

lighet med vad som anförts i motionen, i syfte att beskriva skogen och jordbruksmarken som mångsidiga naturresurser,

5. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att se över 21 § skogsvårdslagen.

Uppvaktningar, skrivelser

Utskottet har under beredningen av de motioner som rör fjällnära skog uppvaktats av företrädare för Dorotea, Vilhelmina, Storuman och Sorsele kommuner, av renskötare och skogsägare m.fl. i Norrbotten och Västerbotten, av Skogsägarnas riksförbunds inlandsråd, av landshövdingen i Jämtlands län jämte medarbetare samt av representanter för Fjällnära urskogars räddningsaktion (FURA). I samband med uppvaktningarna har en omfattande skriftlig dokumentation överlämnats. Skrivelser om skogsbruket i fjällnära skog har inkommit från länsstyrelsen i Västerbottens län och från Svenska naturskyddsföreningen m.fl.

Utskottet

I betänkandet behandlas skogspolitiska frågor med utgångspunkt i motioner som framlagts under allmänna motionstiden i januari 1989.

Skogsvårdslagen

Bakgrund

Skogen dominerar naturen i Sverige. Ungefär 23,7 milj. hektar eller 58 % av landarealen är skogsmark som är lämpad för skogsproduktion. Därtill kommer vissa arealer barrskog och lövskog i fjällområdena samt naturskyddade skogsområden m.m. Totalt omfattar skogarna således ca 60 % av landets yta.

Skogen har stor betydelse för livet på jorden. Den utgör en mångsidig resurs. Många växter och djur är för sin överlevnad beroende av skogen som biotop. För samhällets invånare tjänar skogen som en viktig och varierande rekreativskälla. Den rymmer också väsentliga ekonomiska värden vid sidan av skogsnäringen.

Skogsnäringen, dvs. skogsbruket och skogsindustrin, är viktig för vårt lands ekonomi och för sysselsättningen. För bytesbalansen med utlandet spelar den en mycket stor roll.

Skogsvårdslagen (1979:429; SVL) antogs av riksdagen våren 1979 och ersatte då den tidigare skogsvårdslagen från 1948. Som skäl till införandet av en ny lag angav utskottet bl.a. skogsindustrins expansion, förändrade skötsel- och avverkningsmetoder i skogsbruket samt inte minst de motsättningar mellan naturvårdens och skogsbrukets intressen som under senare år blivit alltmer vanliga. Samtidigt framhölls nödvändigheten av att skogspolitiken ges en långsiktig inriktning. Med en sådan inriktning följer att politikens mål inte en gång för alla kan ges en konkret beskrivning i form av avverkningsnivå, återväxtåtgärder, skogsbruksmetoder, hänsyn till motstå-

ende intressen m.m. Även om det övergripande målet för skogspolitiken i huvudsak kan stå fast måste vissa delmål omprövas fortlöpande med hänsyn till bl.a. samhällsutvecklingen och forskningens rön. Vad beträffar frågan vilken årlig avverkning den fastlagda skogspolitiken medger framhölls i beslutet att det inte är meningsfullt att lägga fast ett närmare preciserat långsiktigt skogsproduktionsprogram för det svenska skogsbruket (prop. 1978/79:110, JoU30).

Skogsvårdslagen är en ramlag. Den innehåller dels allmänna och grundläggande bestämmelser om samhällets minimikrav på skogsvården, dels bemyndiganden för regeringen eller skogsstyrelsen att meddela mera detaljerade föreskrifter. I anslutning därtill har regeringen utfärdat en skogsvårdsförordning (1979:791). Detaljbestämmelserna återfinns i skogsstyrelsens föreskrifter (vilka är bindande) och allmänna råd (vilka endast har vägledande karaktär) till skogsvårdslagen (SKFS 1986:6 och 1987:3).

Som övergripande mål för skogsbruket gäller enligt SVL att skogsmark med dess skog genom lämpligt utnyttjande av markens virkesproducerande förmåga skall skötas så att den varaktigt ger en hög och värdefull virkesavkastning. Vid skötseln skall hänsyn tas till naturvårdens och andra allmänna intressen (1 §).

Naturvårdshänsynen regleras närmare i 21 § skogsvårdslagen. Enligt denna får regeringen eller vederbörande myndighet (dvs. skogsstyrelsen) meddela föreskrifter om den hänsyn som skall tas till naturvårdens intressen vid skötseln av skog, såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av trädsamlingar och skogsbilvägars sträckning. Föreskrifterna får dock inte vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Detaljföreskrifterna återfinns i skogsstyrelsens föreskrifter om allmänna råd.

Under det decennium som gått sedan skogsvårdslagen antogs har olika justeringar av skogspolitiken gjorts.

Hösten 1981 antog riksdagen ett femtonårsprogram för att ersätta glesa skogar — enligt 5 § 3 skogsvårdslagen — med produktiv skog (prop. 1981/82:30, JoU8).

Våren 1983 infördes regler i skogsvårdslagen om slutavverkningsskyldighet och gallringsskyldighet i syfte att förmå de passiva skogsägarna att avverka. Då gjordes även skogsbruksplaner obligatoriska.

Under de senaste åren har frågan om naturvårdshänsyn i skogsbruket fått allt större uppmärksamhet. År 1985 uttalade riksdagen att det finns anledning att iaktta stor återhållsamhet med bedrivande av skogsbruk i de s.k. fjällnära skogarna (JoU 1984/85:20). I mars 1987 uttalade riksdagen att alla skogsvägar som byggs i områden med svårföryngrad skog bör underkastas villkor om hänsyn till naturvårdens och kulturminnesvårdens intressen (JoU 1986/87:16 s. 38, rskr 252).

Statsmakterna har även uppmärksammat risken att värdefulla biotoper för djur och växter kan försvinna genom att radikala storskaliga skogsbruksmetoder tillämpas. Sedan kreatursbetningen upphört har det traditionella kulturlandskapet av hagmarkstyp förbuskats och vuxit igen. Programmet för avveckling av glesa skogar har mot den bakgrunden skurits ner och särskilda medel har anslagits till bevarande av kulturlandskapet.

I motion Jo310 (fp) begärs en samlad översyn av skogspolitiken (yrkande 1). Motionärerna framhåller att skogens roll som råvara för den traditionella skogsnäringen inte får skymma det faktum att också de övriga nyttigheter den producerar har stor betydelse för samhället. Då intresse står mot intresse måste en sammanjämkning ske och skötselmetoderna modifieras. En reformering av skogsvårdslagen bör göras i samband med översynen av skogspolitiken (yrkande 2). Den bör syfta till förenklad lagstiftning, begränsad byråkrati och ett mer ståndortsanpassat skogsbruk. Vidare begär motionärerna förslag till sådana ändringar i skogsvårdslagen att möjligheterna att ta större naturvårdshänsyn än lagen kräver ökar (yrkande 3). Slutligen bör kravet på obligatoriska skogsbruksplaner avskaffas (yrkande 4). I motion Jo736 (fp) yrkas att grundliga miljökonsekvensanalyser skall göras vid införande av nya starkt omvandlande brukningsmetoder och främmande trädslag (yrkande 11). Vidare krävs en bättre övervakning av hur skogsvårdslagens hänsynsregler efterlevs (yrkande 15). Enligt motionen har en undersökning visat att det inte tas några naturvårdshänsyn på omkring en tredjedel av hyggena. En bättre efterlevnad av hänsynsreglerna krävs även i motion Jo755 (fp) yrkandena 2 och 3. I motion Jo862 (fp) återkommer kravet på ett ståndortsanpassat skogsbruk.

Förslag till förändringar i skogsvårdslagen begärs även i motion Jo317 (m). Kraven på avverkning och ransonering bör enligt motionen avskaffas och lagstiftningen bör inriktas på att vägleda skogsägaren till god skogsvård (yrkande 1). Detaljregleringen bör ersättas med stimulans och rådgivning inom skogsbruket (yrkande 2). Statens åtgärder bör även inriktas på att underlätta skogsplantering på åkermark som tas ur direkt jordbruksproduktion. Skötsellagen bör därför ändras så att den medger att plantering av skog på åkermark kan ske utan särskilt tillstånd (yrkande 3). Enligt motion Jo796 (m) yrkande 21 bör skogsvårdslagens regler ändras så att större inslag av löv tolereras i barrskogar.

I motion Jo324 (c) framhålls att 1979 års skogsvårdslag är allmänt hållen och ger utrymme för betydande tolkningsfrihet. De nya bestämmelser som tillfördes lagen år 1983 har dock tillsammans med skogsstyrelsens föreskrifter gjort lagen svårtolkad, anser motionärerna. Riksdagen bör därför besluta att en ny skogsvårdslag utarbetas. Arbetet bör utgå från att i lagen klart skall anges samhällets minimikrav när det gäller skogens skötsel. Lagen skall ange de ramar som skogsägare är skyldiga att hålla sig inom. Större miljöhänsyn bör ligga till grund för utformningen av en ny lagstiftning (yrkande 1). Miljökonsekvensbeskrivningar bör göras för olika skogsbruksmetoder som hyggesplöjningar, stubbrytning, dikning, inplantering av främmande trädslag samt för skogsplantering på jordbruksmark (yrkande 3). Omarrondering bör stimuleras (yrkande 10).

I motion Jo963 (vpk) framförs krav på att ändra portalparagraferna i skogsvårdslagen och lagen om skötsel av jordbruksmark i syfte att beskriva skogen och jordbruksmarken som mångsidiga naturresurser (yrkande 1). En utredning bör tillsättas med uppgift att se över 21 § skogsvårdslagen om den hänsyn som skall tas till naturvårdens intressen vid skötseln av skog

(yrkande 5). Förslag om förbud mot fortsatt plantering av *Pinus contorta* framförs i motion Jo321 (vpk) med hänvisning till att man ännu vet mycket litet om vilka effekter ett byte av trädslag kan få på markkemin och på skogens växt- och djurliv. Vidare erinrar motionärerna om att contortan på senare år drabbats hårt av svampangrepp (yrkande 2). Enligt motionen måste den lokala genetiska variationen behållas (yrkande 5).

En sänkning av det skogspolitiska avverkningsmålet för det årliga virkesuttaget av vedråvara till 65 milj. skogskubikmeter begärs i motion Jo316 (mp) yrkande 1. Motionärerna yrkar även att skogsvårdslagen ses över med utgångspunkt i Svenska naturskyddsföreningens lagförslag (yrkandena 2 och 12) och att naturvårdshänsynen ges en starkare ställning (yrkande 15). Stadgandet i 5 § 3 skogsvårdslagen om skyldighet att anlägga ny skog på skogsmark om skogen är alltför gles m.m. bör upphävas (yrkande 10). Samma yrkande återfinns i motion Jo860 (mp) yrkande 21.

En översyn av skogsvårdslagen med avseende på naturvårdshänsyn begärs även i motion Jo301 (s).

Utskottets överväganden

Utskottet har vid olika tillfällen haft anledning att framhålla nödvändigheten av att skogspolitiken ges en långsiktig inriktning. Detta följer av att de insatser som görs i skogsbruket har mycket långsiktig karaktär. Samtidigt är det nödvändigt att justeringar görs av skogspolitikens medel i den mån forskningen eller utvecklingen i övrigt visar på behov av sådana. Som framgår av den inledande framställningen har också skilda ändringar av mer eller mindre ingripande slag företagits i skogslagstiftningen under den tid som gått sedan nuvarande skogsvårdslag antogs år 1979. Dessa har dels haft karaktären att främja ett aktivt skogsbruk och ökad avverkning, dels syftat till att skärpa naturvårdshänsynen. Enligt utskottets mening föreligger även i fortsättningen skäl att upprätthålla och öka avverkningstakten i skogsbruket. De regler som infördes genom lagändringen 1983 har varit verksamma i denna riktning och kommer även i fortsättningen att så förbli. När det gäller de praktiska föreskrifterna och allmänna råden till skogsbruket får utskottet framhålla att dessa undergår en kontinuerlig översyn av skogsstyrelsen. En omfattande informations- och rådgivningsverksamhet försiggår i regi av såväl skogsvårdsorganisationen som skogsvårdsförbundet, branschorganisationer och forskningsinstitutioner. Skogsstyrelsen avser enligt vad utskottet erfarit att göra en allmän översyn i bl.a. förenklande syfte av sina föreskrifter och allmänna råd till skogsvårdslagen.

En allmän regel om naturvårdshänsyn infördes i skogsvårdslagen redan år 1974. I anslutning till hänsynsregeln i 1979 års lag har skogsstyrelsen utfärdat tämligen långtgående regler om naturvårdshänsyn i sina föreskrifter och allmänna råd. Dessa regler har skärpts efter hand med anledning av uttalanden av regeringen och riksdagen. Som framgår av den inledningsvis lämnade redogörelsen för SVL får reglerna om naturvårdshänsyn dock inte gå så långt att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Utskottet delar den uppfattning som framförts i flera motioner att det på sina håll brister åtskilligt i efterlevnaden av reglerna om naturvårdshänsyn i skogsbruket.

Enligt utskottets mening är det dock inte reglerna i sig som är alltför krångligt utformade. Snarare gäller det att utveckla kunskapen hos skogsägare och skogshuggare om de biologiska och ekologiska förhållanden som utgör grunden för hänsynsreglerna. Skogsvårdsorganisationens informations- och rådgivningsverksamhet för ett aktivare skogsbruk omfattar därför även ökat hänsynstagande till naturvårdens och andra allmänna intressen som friluftsliv, rekreation, bebyggelse och kulturminnen. I sammanhanget kan erinras om att utskottet i budgetbehandlingen tillstyrkt regeringens förslag att tillföra skogsvårdsorganisationen 10 milj.kr. för utbildning av skogsbrukare i naturvård och ekologi.

Utskottet avstyrker, med hänvisning till vad som anförts i det föregående, motion Jo316 (mp) yrkande 1 om att minska virkesmålet.

Utskottet är heller icke berett att biträda folkpartiets förslag i motion Jo310 om en samlad översyn av skogspolitiken m.m. (yrkandena 1—4).

Utskottet delar den mening som framförs i motion Jo736 (fp) m.fl. motioner att hänsynsreglerna måste efterkommas. Det ankommer på skogsvårdsorganisationen och givetvis ledarna för storskogsbruket att verka aktivt för en bättre efterlevnad av hänsynsreglerna. De ökade budgetmedlen bör främja dessa insatser gentemot de enskilda skogsbrukarna. Det finns även anledning erinra om de stora skogsägarnas ansvar — staten, kyrkan och skogsbolagen — för att skogsvårdslagen efterlevs. Någon anledning för riksdagen att göra ett särskilt uttalande i denna riktning föreligger dock icke. Därmed avstyrks motionerna Jo736 yrkande 15, Jo755 yrkandena 2 och 3 samt Jo862 yrkande 2.

Skogsstyrelsen har i sina föreskrifter till skogsvårdslagen föreskrivit att om oprövade brukningsmetoder aktualiseras bör miljöeffekterna av dem klarläggas innan de tas i praktiskt bruk. Enligt utskottets mening bör därmed syftet med yrkande 3 i motion Jo324 och yrkande 11 i motion Jo736 vara i väsentlig mån tillgodosett. Dessa motionsyrkanden påkallar således ingen ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet avstyrker även motion Jo317 (m) yrkandena 1 och 2 med hänvisning till vad som anförts om skogsvårdslagen och dess följdföreskrifter. Utskottet är icke berett att tillstyrka motionärernas förslag om ändring av skötsellagen. Beskogning av åkermark innebär så omfattande förändringar att samhället bör ha möjlighet att även fortsättningsvis reglera verksamheten. Utskottet avstyrker således även yrkande 3 i motionen. När det gäller förslaget i motion Jo796 (m) om lagändring så att större inslag av löv tolereras i barrskogar får utskottet framhålla att lövträdsandelen i den svenska skogen torde ha ökat väsentligt sedan hårda restriktioner på den kemiska bekämpningen infördes i början av 1980-talet. Undersökningar har även givit vid handen att blandskog av exempelvis gran och björk kan ge bättre produktion än monokulturer. Det åligger skogsstyrelsen att följa hithörande frågor och att föreslå eller själv vidta de åtgärder som behövs. Något riksdagsuttalande påkallas alltså icke med anledning av motionsyrkandet.

Även utredningskravet i motion Jo324 (c) yrkande 1 avstyrks med hänvisning till den lämnade redovisningen av skogsvårdslagstiftningen.

Enligt yrkande 10 i motionen är det i vissa delar av landet en besvärande ägosplittring av skogsmarken. Utskottet delar denna uppfattning. Väl arronderade fastigheter med lämplig storlek är en viktig förutsättning för ett

aktivt och rationellt bedrivit skogsbruk. Staten har sedan länge medverkat på olika sätt i arbetet med att förbättra fastighetsstrukturen. Det sker dels genom lantmäteriverkets verksamhet med fastighetsbildningsfrågor, dels genom lantbruksverket. Det ligger även i skogsägarnas eget intresse att ta erforderliga initiativ. Utskottet är icke berett att i förevarande sammanhang förorda någon riksdagens ytterligare åtgärd med anledning av motionens yrkande 10.

I motion Jo963 (vpk) föreslås ändring av portalparagraferna i skogsvårdslagen och lagen om skötsel av jordbruksmark i syfte att beskriva skogen och jordbruksmarken som mångsidiga naturresurser (yrkande 1). Utskottet erinrar om att jord- och skogsbruk enligt lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser karakteriseras som näringar av nationell betydelse, och att skogsmark som har betydelse för skogsnäringen så långt möjligt skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk. I sammanhanget förtjänar det nämnas att utskottet i sitt yttrande över förslaget till naturresurslag framhöll att vi måste finna former för en skötsel av hela ekosystemet med en verksamhet som helhetsmässigt anpassar samhället till naturens funktioner och som strävar till att upprätthålla produktionen, artsammansättningen och förnyelseförmågan hos naturens olika enheter. Bl.a. skulle försurningens och luftföroreningarnas skadliga verkan kunna lindras om skogsvården bedrivs förstklassigt, ansåg utskottet. Utskottet erinrade om att skogsstyrelsens företrädare hävdade att skogsnäringens virkesmål mycket väl låter sig förenas med naturmålet, och anslöt sig till ett motionsvis framfört önskemål om att ett brett resursutnyttjande av skogen borde främjas. Ett mångbruk i skogen innebär, anförde utskottet, att det bereds utrymme både för de areella näringarna och för jakt, fiske, svamplockning, bärplockning, bad och annan rekreation (JoU1985/86:3y).

Utskottet avstyrker motion Jo963 yrkande 1 med hänvisning till det anförda. Likaså avstyrks yrkande 5 om översyn av 21 § skogsvårdslagen.

När det gäller vpk:s yrkande 2 i motion Jo321 om förbud mot fortsatt plantering av *Pinus contorta* erinrar utskottet om att ett motsvarande yrkande för ett år sedan avslogs av riksdagen med hänvisning till att skogsstyrelsen begränsat den årligen totalt tillåtna planteringsarealen för contortatall med 25 %. Totalförbud har införts för plantering av *Pinus contorta* i särskilt avgränsade kärva klimatlägen sedan det konstaterats omfattande skador på detta trädslag orsakade av en svamp kallad *Gremmeniella abietina*. Skadeutvecklingen följs uppmärksamt såväl av institutionen för skogsskötsel vid lantbruksuniversitetets skogsvetenskapliga fakultet i Umeå som av skogsstyrelsen, domänverket och Svenska Cellulosa AB m.fl. skogsföretag. Enligt föreliggande uppgifter har gremmeniellaskadorna ökat under 1988. Det betonas dock att huvudparten av contortaförnyngarna i Norrland är friska och produktiva. Utskottet utgår från att skogsstyrelsen även i fortsättningen följer utvecklingen och vidtar de åtgärder som behövs vad gäller contortatallen. Något särskilt uttalande från riksdagens sida påkallas således inte med anledning av förevarande motionsyrkande. Utskottet är icke heller berett att biträda motionärernas yrkande om att den lokala genetiska variationen i alla lägen måste behållas (yrkande 5).

Utskottet avstyrker med hänvisning till det tidigare anförda motion Jo316 (mp) yrkandena 2, 10, 12 och 15 samt motion Jo860 (mp) yrkande 21.

Motion Jo301 (s) om hänsynsreglerna bör heller icke föranleda något särskilt riksdagsuttalande.

Vissa skogsbruksmetoder

Motionerna

Enligt motion Jo316 (mp) bör riksdagen förbjuda användning av kemiska bekämpningsmedel i skogsbruket (yrkande 3). I samma motion yrkas att riksdagen förbjuder gödsling med kvävegödsel på naturmark (yrkande 6). Vidare bör riksdagen göra uttalanden om begränsning av hyggesstorleken (yrkande 22) samt om helträdsutnyttjande och hyggesplöjning (yrkande 23). Enligt motionen bör kalhyggenas storlek kunna begränsas till 1–5 ha. Så extrema brukningsmetoder som helträdsutnyttjande, stubbrytning och hyggesplöjning bör i princip vara förbjudna, anser motionärerna.

I tre motioner framställs yrkanden om skogsbrukets bränslen och hydraul- och smörjoljor. Enligt motion Jo316 (mp) bör riksdagen göra tillkännagivanden om hälso- och miljövänligare motorsågsbränslen (yrkande 4) samt om hälso- och miljövänligare smörj- och hydrauloljor (yrkande 5). Ett motsvarande yrkande om hydrauloljor framställs i motion Jo875 (mp) yrkande 1. I denna motion begärs även att kemikalieinspektionen utreder problemen med hydrauloljor (yrkande 2). Enligt motion Jo709 (c) bör regeringen återkomma med förslag på lämpliga åtgärder för att få till stånd en snabb övergång från mineralolja till rapsolja inom skogsbruket.

Utskottets överväganden

Enligt lagen (1983:428) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark är sådan spridning, avsedd för bekämpning av lövsly, förbjuden. Skogsvårdsstyrelsen kan ge dispens om kraven på återväxt inte rimligen kan tillgodoses genom röjning med mekaniska metoder. Kommunen kan besluta att dispens skall vägras. F.n. råder totalt förbud mot kemisk lövslybekämpning på 75 % av skogsmarken och förbud mot kemisk bekämpning med selektiva metoder på 14 % av skogsmarksarealen. Användningen av kemiska bekämpningsmedel i skogsbruket är därför begränsad. Utskottet är icke berett att förorda ändring av lagens regler, och motion Jo316 yrkande 3 avstyrks således i den mån den inte kan anses tillgodosedd genom vad utskottet anfört.

Bakgrunden till förslaget i motion Jo316 om förbud mot skogsgödsling är följande: Skogsgödslingen startade i praktisk skala i början av 1960-talet. F.n. gödslas varje år ca 120 000 ha skog. Sedan mitten av 1970-talet har skogsgödslingen minskat med ca 70 000 ha. Till följd av kvävetillförseln via luftföroreningar bör enligt skogsstyrelsens allmänna råd ingen kvävegödsling ske på fastmark i södra Sverige. Gödsling bör heller inte ske på de rikaste och de svagaste marktyperna i övriga delar av landet i anslutning till exempelvis sjöar och vattendrag. I områden med försurade sjöar m.m. bör inte försurande gödselmedel användas.

Utskottet konstaterar för egen del att skogsgödning erfarenhetsmässigt är ägnad att öka produktiviteten i skogen. Med de restriktioner som skogsstyrelsens råd innefattar får tillräckligt hänsynstagande till kraven att undvika ytterligare försurning anses ha gjorts. Utskottet avstyrker således yrkande 6 i motionen.

Enligt skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till skogsvårdslagen skall en begränsning av hyggesstorleken eftersträvas. Begränsningen av hyggesstorleken syftar till att minska en eventuell negativ påverkan på växt- och djurlivet, vattenbalansen och lokalklimatet. Då minskar även hyggets störande inverkan på landskapsbilden. Avverkningsvolymen måste dock tillåtas vara så stor att den ger underlag för rationell avverkning. Utskottet är icke berett att tillstyrka yrkande 22 i motion Jo316 om ytterligare begränsning av hyggesstorleken. Utskottet avstyrker yrkande 23 om helträdsutnyttjande m.m. med hänvisning till att även dessa skogsbruksmetoder är reglerade i skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till skogsvårdslagen. Den som ämnar företa markberedning genom hyggesplöjning skall enligt 23 § naturvårdsförordningen (1984:484) senast två månader i förväg anmäla detta till skogsvårdsstyrelsen. Denna skall med eget yttrande om företagets skogliga lämplighet överlämna anmälan till länsstyrelsen för samråd enligt 20 § naturvårdslagen (1964:822). Länsstyrelsen kan då förelägga företagaren att vidta de åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön.

När det gäller förslagen i motionerna Jo316 yrkandena 4 och 5, Jo709 samt Jo875 om hälso- och miljövänliga motorsågsbränslen har utskottet inhämtat följande.

Olika former av försöksverksamhet med nya oljor i skogsbruket pågår i såväl statlig som privat regi. Flera olika specialbränslen för motorsågar har tagits fram som är mer arbetsmiljövänliga. Arbetsmiljöforskare och skogsteknikforskare samarbetar på området. Försöksverksamhet pågår inom flera skogsbolag med vegetabiliska oljor. Förutom olja till motorsågar är användningen av hydraulolja viktig från miljöskydds- och arbetsmiljösynpunkt. Försök pågår även med utveckling på detta område. Enligt utskottets mening kan motionerna besvaras med hänvisning till denna försöksverksamhet. Någon ytterligare riksdagens åtgärd påkallas icke.

Ädellövskogslagen

Bakgrund

Ädellövskogslagen (1984:119) ersatte år 1984 den tidigare gällande bokskogslagen. Lagen syftar till att bevara landets ädellövskogar för framtiden. Enligt lagen skall marker med ädellövskog även i fortsättningen användas för ädellövskogsbruk om inte länsstyrelsen medger annat. För att slutavverkning av ädellövskog skall få påbörjas krävs skogsvårdsstyrelsens medgivande. Statsbidrag kan enligt lagen lämnas bl.a. till anläggning och skötsel av ädellövskogar. Då lagen antogs framhöll utskottet att ädellövskogen också från rent skoglig synpunkt måste betraktas som en viktig naturresurs med värdefulla egenskaper. Utskottet ansåg det angeläget att ädellövskogen bevaras i en omfattning som i huvudsak motsvarar nuvarande areal och

Motionerna

I tre motioner framställs yrkanden om översyn av ädellövskogslagen. Enligt motion Jo316 (mp) yrkande 9 bör ädellövskogslagen ses över så att landets ädellövskogar får ett säkrare skydd än vad som är fallet i dag. Begreppet ädellövskog bör också utvecklas så att även skogar med mindre andel ädellövträd kan skyddas med lagen. Motsvarande yrkanden ställs i motionerna Jo744 (fp) och Jo318 (mp) yrkande 3. I sistnämnda motion yrkas även förlängning av preskriptionstiden för brott mot lagen (yrkande 1). Skogsvårdsstyrelserna bör bytas ut mot länsstyrelserna som beslutande myndighet enligt lagen (yrkande 2). Slutligen bör klibbal räknas som ädellövträd i vissa sammanhang (yrkande 4).

Utskottets överväganden

Som framgår av den inledande översikten har ädellövskogslagen, vilken innebär en utbyggnad av den tidigare gällande bokskogslagen, varit i kraft endast under drygt fyra år. Regeringen har för ett knappt år sedan beslutat företa en översyn av naturvårdslagen (dir. 1988:36). Enligt direktiven bör utredningsmannen även göra en utvärdering av hur ädellövskogslagen fungerat. Utredaren bör därför närmare studera i vilken omfattning naturvårdslagen har tillämpats för att ge värdefulla ädellövskogar ett tillfredsställande skydd samt föreslå de åtgärder som översynen ger anledning till. Enligt utskottets bedömning torde i samband därmed även de aspekter som betonats i förevarande motioner komma upp till övervägande. Motionerna bör därför icke föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd.

Skogsbruket i fjällnära skog

Bakgrund

Längs den ca 100 mil långa svenska fjällkedjan från Dalarna till nordligaste Lappland sträcker sig ett nästan oavbrutet bälte av s.k. fjällnära barrskogar. Dessa skogar har tidigare ansetts sakna biologiska förutsättningar för ett ekonomiskt acceptabelt skogsbruk. Skogarna är i allt väsentligt koncentrerade till områden ovan domänverkets tidigare skogsodlingsgräns vilken extrapolerats över andra ägargrupperns mark. De omfattar sammanlagt 1,5 milj. ha produktiv skogsmark, 1 milj. ha myrar och 0,7 milj. ha fjällbarrskog. Fjällbarrskogen kan sägas bilda en skyddskappa mellan den produktiva skogen och trädgränsen och berörs inte av skogsbruket. De nämnda siffrorna innefattar inte mark som år 1986 eller tidigare avsatts till nationalparker eller reservat.

Staten är den helt dominerande skogsägaren ovan skogsodlingsgränsen i Norrbottens län. I Västerbottens län ägs hälften av den produktiva skogsmarken i fjällkommunerna av staten eller andra samhällsorgan medan en tredjedel ägs av enskilda personer. I Jämtlands län och Kopparbergs län

har staten mindre än 20 % av skogsmarken. Dominerande skogsägare i de fjällnära skogarna i Jämtlands län är aktiebolag med 45 % av marken och privatpersoner med 30 %.

Skogsbruket i de fjällnära skogarna har stått under debatt under det senaste årtiondet. Meningarna om dess nackdelar och förtjänster har brutits mellan skogsbrukets företrädare, rennäringens företrädare och naturvårdsintressenas försvarare, vilka var för sig haft olika uppfattningar om hur skogsbruket bör bedrivas i de fjällnära områdena. De kommunala förtroendemännen har betonat skogsbrukets betydelse för sysselsättningen i glesbygden.

Domänverkets skogsodlingsgräns övergavs under 1980-talets första år under ett skede med brist på avverkningsmogen skog i stora delar av Norrlands inland och sedan nya avverkningsmetoder och vägbyggnationer möjliggjort ett ekonomiskt bärkraftigt skogsbruk längre uppemot fjällen. Från naturvårdshåll och från renskötselns företrädare restes invändningar att skogsbruket hotade ödelägga värdefull natur respektive att förstöra betet längs renarnas vandringsleder och kalvningsland.

Motsättningarna nådde en höjdpunkt år 1984. Jordbruksutskottet gjorde då en grundlig genomgång av problematiken, besökte olika delar av de omstridda områdena och föreslog riksdagen i januari 1985 att i ett uttalande ge riktlinjer för det fjällnära skogsbruket. I sitt av riksdagen godkända betänkande (1984/85:JoU20, rskr 115) underströk utskottet

att de områden som innefattas i vad som allmänt kallas fjällnära skogar och som i huvudsak är belägna ovanför domänverkets gamla skogsodlingsgräns eller dess förlängning över icke statlig mark hör till de värdefullare områdena i vårt land. Inte minst det starka intresse som har kommit till uttryck i motioner till riksdagen, genom statligt initierade inventeringar, uttalanden från forskarhåll och på annat sätt visar detta. Områdenas värde är mångskiftande... Vad gäller eventuella konflikter mellan skogsbruket och rennäringen erinrar utskottet om dåvarande departementschefens uttalanden i proposition 1978/79:110 om riktlinjer för skogspolitiken m.m. i fråga om nödvändigheten av att sådana konflikter blir lösta på ett effektivt och smidigt sätt, bl.a. lokalt genom direkt kontakt mellan skogsägare och vederbörande sameby.

I betänkandet erinrades vidare om att åtskilligt hänt som borde vara ägnat att medverka till att underlätta lösningen av lokala intressesmottagningar. En riksomfattande urskogsinventering hade genomförts. En särskild inventering hade utförts av hänslavbärande skog, vilken utgör ett viktigt bete för renen under vårmånaderna med djup skarsnö. En modell för markanvändningsplanering var under utveckling, vilket bedömdes kunna bli till nytta för avvägning mellan skogsbrukets och rennäringens intressen vid konflikter. Rennäringskommittén hade betonat betydelsen av en väl fungerande dialog mellan rennäringen och konkurrerande markanspråk (SOU 1983:67). Utskottet ansåg för sin del att prövningen av tillstånd till avverkning i svärföryngrad skog (enligt 19 § SVL) borde kunna ske enklare och smidigare om skogsägaren alltid först samråder med berörd sameby.

I betänkandet redovisades även en rapport från en forskargrupp som undersökt föryngringsmöjligheterna ovan den tidigare skogsodlingsgrän-

sen. Forskarna påpekade där att osäkerheten är stor vid skogsförnyelse i dessa områden. Det borde dock vara möjligt att få ny skog på huvuddelen av de för skogsbruk indelade områden ovan den tidigare skogsodlingsgränsen som forskarna besökt. För att förbättra återväxtmöjligheterna i dessa områden rekommenderade forskarna att hyggesstorleken begränsades till högst 40 ha och att markberedning i form av hyggesplöjning minimerades.

Utskottet framhöll vidare:

Utskottet vill för sin del understryka skogsvårdslagens stadgande om att avverkning inte får ske på annat sätt än genom röjning eller gallring som främjar skogens utveckling eller genom slutavverkning som är ändamålsenlig för anläggning av ny skog. Utskottet anser i enlighet härmed att forskarnas nyss återgivna uttalanden bör bli vägledande för skogsbruket i här ifrågavarande områden. Som också framhålls i rapporten skulle en minskning av hyggesstorleken och den fullständiga hyggesrensningen samt tillskapandet av en mosaik med skog i olika utvecklingsfaser också starkt gynna spridningen av de för rennärings så viktiga hänglavarna i detta område. Forskarna framhåller i sammanhanget att ett blädningsskogsbruk naturligtvis skulle ha en än positivare inverkan på hänglavsproduktionen. Utskottet delar denna uppfattning men vill starkt understryka att denna avverkningsform bör användas endast om den medger godtagbar förnyring. Som lantbruksstyrelsen framhållit utgör bl.a. hänglavsinventeringen, liksom den tidigare redovisade urskogsinventeringen, en viktig del i det beslutsunderlag som skall ligga till grund för hur skogsbruket bör bedrivas med hänsyn till andra markanvändningsintressen i det fjällnära området. Enligt lantbruksstyrelsens mening bör det för områden ovanför skogsodlingsgränsen där motstridiga markanvändningsintressen föreligger vara möjligt att avvakta med ingripande skogsbruksåtgärder intill dess sådan planering genomförs. I anslutning härtill vill utskottet för sin del förorda största möjliga återhållsamhet med skogsbruksåtgärder i de av samebyarna i hänglavsinventeringen utpekade särskilt viktiga områdena i avvaktan på resultatet av den markanvändningsplanering som igångsatts inom olika delar av renskötseområdet.

Riksdagens rekommendationer har sedermera förts in i skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd i anslutning till 19 § skogsvårdslagen. Enligt detta lagrum får avverkning inte ske i svårförnygrad skog eller skyddsskog utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd, och skogsvårdsstyrelsen kan besluta om åtgärder för att begränsa eller motverka olägenhet och trygga återväxten. Med anledning av ett riksdagsbeslut våren 1987 (1986/87:JoU16 s. 38) har i föreskrifterna även införts en regel om tillståndstvång för byggande av skogsbilvägar i svårförnygrad skog.

Utskottet har nyligen anslutit sig till ett regeringsuttalande om att statsbidrag i fortsättningen inte skall lämnas för åtgärder som berör glesa bestånd i det s.k. fjällnära skogsområdet (prop. 1988/89:100 bil. 11 D 5, JoU 12).

Den markanvändningsplanering av de fjällnära trakterna som påbörjades på försök år 1984 i Jämtlands län är numera i det närmaste färdigställd i detta län. I Norrbottens och Västerbottens län pågår planeringsarbetet med inriktning att kunna avslutas före halvårsskiftet 1991.

Under de senaste åren har omfattande reservatsbildningar gjorts inom de fjällnära områdena. Som ett resultat av den i det föregående omnämnda inventeringen av urskogsartad fjällnära barrskog har 55 områden om sam-

manlagt 600 000 ha avsatts som naturreservat år 1987 i Kopparbergs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Samma år beslöt domänenverket att avsätta 70 fjällnära domänenreservat i landet omfattande en areal av ca 1 238 000 ha. Vissa delar av domänenreservaten har senare ombildats till naturreservat. De nämnda reservaten innefattar såväl produktiv skogsmark som impediment. I detta sammanhang finns det skäl nämna att utskottet nyligen har tillstyrkt regeringens förslag att anvisa 100 milj. kr. till förvärv av bl.a. urskogsmark för reservatsbildning (prop. 1988/89:100 bil. 16, JoU13). Enligt vad utskottet inhämtat kommer dessa medel att endast i begränsad utsträckning användas för reservatsbildning i det fjällnära skogsområdet.

Några aktuella data

De fjällnära skogarna uppvisar enligt skogsstyrelsen en onormal åldersfördelning med överskott på äldre och överårig skog. 60 % av skogen har sådan ålder att den är avverkningsbar. Motsvarande siffra för hela Norrland är 26 %. 12 % av den produktiva skogsmarken i fjällnära skog utgörs av kalkmark, plant- och ungskog (Norrland 31 %). 80 % av arealen har inte rörts under de senaste 25 åren. En stor del av denna areal tillhör staten. Fjällbarrskogarna och myrarna har praktiskt taget inte rörts i sen tid.

Från mitten av 1970-talet till mitten av 1980-talet fördubblades slutavverkningarna i fjällnära skog och omfattade mot slutet av perioden ca 10 000 ha om året.

Efter riksdagens uttalande år 1985 har avverkningstillstånd getts till följande arealer

år 1985 5 537 ha

år 1986 5 711 ha

år 1987 4 739 ha

år 1988 2 845 ha

Ett tillstånd gäller i fem år. Avverkningen har därför under de senaste åren varit högre än tillståndsgiven areal, men kommer med tiden att inte överstiga tillståndstalen. Enskilda, som äger blott en fjärdedel av arealen, har fått hälften av tillståndsarealen, medan staten, som äger halva arealen, fått en tredjedel av tillståndsarealen.

Som framgår av redogörelsen för 1985 års riksdagsbeslut förordade utskottet att hyggesstorleken skulle begränsas till högst 40 ha. Enligt skogsstyrelsens statistik uppgick medelhygget år 1985 till 21 ha och år 1988 till 14 ha.

Motionerna

I motion Jo304 (s) betonas vikten av att det fjällnära skogsbruket även fortsättningsvis får verka inom ramen för det skogspolitiska beslut som fattades år 1985. Motionärerna erinrar om den samordnade markanvändningsplanering som pågått några år och som redovisar olika intressens och

näringsanspråk. Därigenom underlättas ett lokalt samråd mellan berörda parter om hur marken skall användas. Bevarandebestämmelserna är väl tillgodosedda, anser motionärerna och avvisar bestämt förslag om ytterligare restriktioner. Sådana restriktioner drabbar sysselsättningssvaga kommuner och berör främst privatskogsbruk och allmänningsskogar. I förlängningen leder detta till sviktande underlag för samhällsservice och minskade möjligheter att utveckla turistnäring eller annan sysselsättning i berörda bygder, anför motionärerna. Riksdagen bör uttala sig om angelägenheten att bedriva ett aktivt och ansvarsfullt skogsbruk i fjällnära skog.

En annorlunda syn på det fjällnära skogsbruket redovisas i flera andra motioner. I motion Jo736 (fp) framhålls att de fjällnära barrskogarna är unika inte bara för att de rymmer stora urskogsområden utan även för att de utgör en sammanhängande relativt orörd miljö, där hotade arter som havsörn och kungsörn kan leva vidare. De saknar motsvarighet i Europa utanför Sovjetunionen. Kombinationen av oreglerade vattendrag och sjöar, opåverkade myrar, fjällhedar och barrskogar är en viktig förutsättning för många arters överlevnad, framhåller motionärerna. Domänverket drog på allvar upp med sitt storskaliga skogsbruk i området under första hälften av 1980-talet vilket enligt motionen kullkastade förutsättningarna för renskötsel och hotade en serie urskogar av högsta skyddsvärde. Riksdagens beslut år 1985 om återhållsamhet har enligt motionen visat sig otillräckligt. De konflikter som tidigare förekom kvarstår till stor del. I motionen yrkas mot bakgrund bl.a. av det anförda att 1985 års beslut om de fjällnära skogarna utvärderas (yrkande 7) och att en naturvårdsgräns inrättas ovanför vilken storskaligt skogsbruk icke skall få bedrivas (yrkande 8).

Med i sak likartade motiveringar föreslås inrättande av en naturvårdsgräns (resp. högskogsgräns) i motionerna Jo309 (vpk) yrkande 2 — vari lämnas förslag till särskild lagstiftning — Jo312 (mp) yrkande 1, Jo316 (mp) yrkandena 8 och 16 — med särskilt direktiv till domänverket — Jo319 (mp) — med lagförslag — Jo322 (s), Jo323 (s), Jo324 (c) yrkande 4, Jo736 yrkande 8 (fp) samt Jo860 (mp) yrkande 20.

I flera av de nämnda motionerna föreslås även att ett tillfälligt avverkningsstopp — moratorium — införs intill dess den föreslagna naturvårdsgränsen fastlagts. Särskilda yrkanden i denna riktning framställs i motionerna Jo309 yrkande 1, Jo312 yrkande 2 och Jo316 yrkande 7.

Enligt motion Jo797 (c) yrkande 35 bör en parlamentarisk uredning till sättas för att ge förslag till naturvårdsgränsens sträckning. I samma motion — yrkande 34 — samt i motion Jo324 yrkande 5 framhålls att lokalt anpassade skogsbruksmetoder bör tillämpas. Likartade resonemang förs i flera av de övriga motionerna.

I motionerna Jo317 (m) yrkande 4 och Jo796 (m) yrkande 22 yrkas att statens innehav av fjällnära skogar överlåts på enskilda eller samfälliga ägare. I sistnämnda motion betonas kravet på återhållsamhet med avverkning i de fjällnära skogarna (yrkande 23). Skogsbruket i de fjällnära skogarna bör utredas (yrkande 24).

Utredningsuppdrag

Regeringen har den 2 mars 1989 lämnat ett uppdrag åt skogsstyrelsen att utreda vissa frågor rörande skogsbruket i de fjällnära skogarna. Vid fullgö-

randet av uppdraget skall styrelsen samråda med lantbruksstyrelsen, plan- och bostadsverket och statens naturvårdsverk samt med berörda länsstyrelser och kommuner. Uppdraget skall redovisas senast den 1 juni 1989. I en promemoria som bifogats beslutet lämnas närmare direktiv till utredningen. Därav framgår bl.a. följande.

Inledningsvis lämnas en kortfattad redogörelse för den pågående markanvändningsplaneringen, för riksdagens uttalande år 1985 om återhållsamhet med bedrivande av skogsbruk i de fjällnära områdena och för riksdagens uttalande år 1987 om att skogsvägbyggnad inom området för svårförnygrad skog bör underkastas villkor om naturvårdshänsyn m.m. Vidare erinras om att riksdagens intentioner kommit till uttryck i skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till skogsvårdslagen. Därefter anför:

Det finns nu anledning att utvärdera effekterna av dessa åtgärder. Regeringen bör därför uppdra åt skogsstyrelsen att göra en allsidig sådan utvärdering. Av utvärderingen bör bl.a. framgå utvecklingen i olika avseenden sedan de nämnda föreskrifterna beslutades. De gäller t.ex. avverkningarnas omfattning, hyggesstorlekens utveckling, förnygringsresultat, vägbyggande, anpassning till naturvårdens intressen, avsättning av olika typer av reservat samt sysselsättningsutvecklingen inom skogsbruket och av detta beroende näringar. Av redovisningen bör också framgå i vilken utsträckning och på vilket sätt tidigare gällande regler och äldre tillstånd har påverkat utvecklingen sedan år 1985.

Med utgångspunkt i utvärderingen och i riksdagens uttalanden år 1985 och 1987 bör skogsstyrelsen vidare överväga behovet av att förtydliga och skärpa skogsvårdslagstiftningen och lämna förslag till hur detta i så fall bör ske. Exempel på sådana förtydliganden eller skärpningar är att låta kraven på restriktivitet, samrådskyldighet, hänsynstagande och regler rörande skogsbilvägar komma till uttryck i skogsvårdslagen och skogsvårdsförordningen. En fråga som särskilt bör prövas i detta sammanhang är behovet av ett uttryckligt förbud mot avverkning av skog på impedimentmarker inom det fjällnära skogsområdet, dvs. marker som inte kan producera mer än en skogskubikmeter per hektar om året. En annan fråga som bör tas upp är behovet av att uttryckligen förbjuda avverkning inom sådana områden eller på sådana marker där en tillfredsställande återväxt av ny skog inte kan erhållas inom överskådlig tid med kända metoder och till en kostnad som helt kan bäras av skogsägaren själv. I detta sammanhang bör även prövas frågan om att begränsa möjligheterna att utnyttja sådana avverkningsformer som leder till en successiv, otillfredsställande utglesning av skogsbestånden utan att en tillfredsställande återväxt erhålls inom överskådlig tid. Även frågan om en begränsning av eller förbud mot användning av främmande trädslag och radikala markberedningsmetoder bör prövas.

Markanvändningsplaneringen skall ge underlag för bedömningar om hur skogsbruket skall bedrivas i de fjällnära skogarna. Härigenom skall gränser för skogsbruket kunna dras i samråd mellan olika intressenter så att bl.a. naturvårdens krav tillgodoses. På så sätt erhålls också en naturvårdsgrens. Detta innebär att en vidareutveckling sker av markanvändningsplaneringen. Därigenom kan lokal sakkunskap och olika intressen tas tillvara bättre och gränserna för skogsbruk blir finare och bättre underbyggda än centralt fattade beslut av generell art. Skogsstyrelsen bör nu överväga frågan om hur markanvändningsplaneringens resultat skall tas tillvara i planeringen av skogsbruk i de fjällnära skogarna. Därvid bör prövas om inventeringsresultaten i områden med starka motstående intressen kan utgöra grund för av myndighet fastställda verksamhetsplaner som måste följas av skogsägaren. Sådana planer kan för olika delområden föreskriva begräns-

ningar av varierande grad beroende på styrkan hos andra intressen. Skogsstyrelsen bör lämna förslag till närmare utformning av regler härom. Förslagen bör vara så utformade att de tillgodoser kraven på stor restriktivitet i de områden där markanvändningsplaneringen ännu inte är slutförd.

Utgångspunkten för förslagen skall vara att begränsningar för skogsbruket av hänsyn till andra intressen än skogshushållningen och skyddet mot att fjällgränsen flyttas ned inte får vara så långtgående att de leder till avsevärt intrång i pågående markanvändning och därmed ersättningsanspråk. Om skogsstyrelsen väljer att föreslå längre gående inskränkningar skall kostnadsberäkningar redovisas och förslag om finansiering lämnas.

Utskottets överväganden

Som framgår av den lämnade redovisningen torde enighet föreligga om att stor återhållsamhet bör iakttas vid avverkning i de fjällnära skogarna och att skogsbruket i dessa trakter bör bedrivas med stort hänsynstagande till konkurrerande intressen. Meningarna skiljer sig emellertid när det gäller att bedöma i vad mån de riktlinjer som riksdagen lämnade år 1985 och 1987 och de reservatsbildningar som ägt rum har lett till en lämplig avvägning av verksamheten i skogarna nära fjällen. Dessa skiljaktiga meningar har även manifesterats i samband med de uppvaktningar som utskottet mottagit samt i inkomna skrivelser.

Utskottet välkomnar mot den bakgrunden regeringens beslut om utredning. Det är tillfredsställande att denna sker snabbt. Som framgår av de citerade utredningsdirektiven kommer flertalet av de aspekter på problematiken som tas upp i motionerna att närmare belysas genom utredningen. Utskottet utgår från att regeringen inom kort återkommer till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder som enligt regeringens bedömning bör vidtas med anledning av utredningen.

Med hänsyn till att hithörande frågor således utreds bör motion Jo304 inte föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd.

De krav på utvärdering som ställs i motionerna Jo736 yrkande 7 och Jo796 yrkande 24 får anses tillgodosedda genom regeringens beslut och bör således icke föranleda någon riksdagens ytterligare åtgärd.

I avvaktan på resultatet av utredningen bör även de förslag som ställs om inrättande av en naturvårdsgräns och om lokalt anpassade produktionsmetoder i motionerna Jo309 yrkande 2, Jo312 yrkande 1, Jo316 yrkande 8, Jo322, Jo323, Jo324 yrkandena 4 och 5, Jo736 yrkande 8 och Jo860 yrkande 20 liksom motion 797 yrkandena 34 och 35 lämnas utan vidare åtgärd.

Som framgår av utredningsuppdraget skall utredningen göras snabbt. Utskottet avstyrker därför yrkandena om moratorium i motionerna Jo309 yrkande 1, Jo312 yrkande 2, Jo316 yrkande 7 och Jo319.

Vad särskilt beträffar de motioner som — med eller utan förslag om lagtext — går ut på avverkningsstopp, moratorium eller därmed jämförbara inskränkningar vill utskottet dessutom framhålla att sådana beslut under alla förhållanden kräver ingående överväganden om huruvida 2 kap. 18 § regeringsformen medger så långtgående ingrepp i äganderätten till skogsmark. Gentemot t.ex. det lagförslag som framlägs i motionerna Jo309 och

Jo319 kan åtminstone en allvarlig invändning resas, nämligen att motionärerna i ersättningshänseende skiljer mellan juridiska och fysiska personer. Av förarbetena till 2 kap. 18 § regeringsformen framgår dock att dessa markägarkategorier är likställda när det gäller skyddet mot olika intrång i äganderätten.

Utskottet är heller icke berett biträda förslagen i motionerna Jo317 yrkande 4 och Jo796 yrkande 22 om överförande av statligt ägd skog på enskilda. Yrkande 23 i sistnämnda motion om återhållsamhet påkallar ingen ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Inte heller motionen Jo316 yrkande 16 om särskilda regler för domänverkets skogsbruk bör föranleda någon ytterligare åtgärd. Skogsvårdslagens regler gäller numera även för domänverket.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *målet för virkesuttag*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo316 yrkande 1,
2. beträffande *samlad översyn m.m. av skogspolitiken*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo310 yrkandena 1—4,
3. beträffande *övervakning av hänsynsreglerna m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo736 yrkande 15, 1988/89:Jo755 yrkandena 2 och 3 samt 1988/89:Jo862 yrkande 2,
4. beträffande *konsekvensbeskrivningar*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo324 yrkande 3 och 1988/89:Jo736 yrkande 11,
5. beträffande *förändringar i skogsvårdslagen och skötsellagen, m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo317 yrkandena 1—3 och 1988/89:Jo796 yrkande 21,
6. beträffande *översyn av skogsvårdslagen m.m.*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo324 yrkandena 1 och 10,
7. beträffande *portalparagraferna i skogsvårdslagen och skötsellagen m.m.*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo963 yrkandena 1 och 5,
8. beträffande *Pinus contorta m.m.*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo321 yrkandena 2 och 5,
9. beträffande *översyn av bestämmelserna om naturvårdshänsyn*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo301,
10. beträffande *vissa bestämmelser i skogsvårdslagen m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo316 yrkandena 2, 10, 12 och 15 samt 1988/89:Jo860 yrkande 21,
11. beträffande *kemisk bekämpning, skogsgödsling m.m.*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo316 yrkandena 3, 6, 22 och 23,
12. beträffande *motorsågsbränslen, vegetabilisk olja och hydraulolja m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo316 yrkandena 4 och 5, 1988/89:JoU16

1988/89:Jo709 samt 1988/89:Jo875,

13. beträffande *ädellövskogslagen*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo316 yrkande 9, 1988/89:Jo318 och 1988/89:Jo744,

14. beträffande *aktivi och ansvarsfullt skogsbruk i fjällnära skog*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo304,

15. beträffande *utvärdering av skogsbruket i fjällnära skog*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo736 yrkande 7 och 1988/89:Jo796 yrkande 24,

16. beträffande *naturvårdsgräns m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo309 yrkande 2, 1988/89:Jo312 yrkande 1, 1988/89:Jo316 yrkande 8, 1988/89:Jo322, 1988/89:Jo323, 1988/89:Jo324 yrkandena 4 och 5, 1988/89:Jo736 yrkande 8, 1988/89:Jo860 yrkande 20 och 1988/89:Jo797 yrkandena 34 och 35,

17. beträffande *moratorium*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo309 yrkande 1, 1988/89:Jo312 yrkande 2, 1988/89:Jo316 yrkande 7 och 1988/89:Jo319,

18. beträffande *överförande av statligt ägd skog på enskilda, m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Jo317 yrkande 4 och 1988/89:Jo796 yrkandena 22 och 23,

19. beträffande *direktiv till domänverket*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Jo316 yrkande 16.

Stockholm den 6 april 1989

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Hans Gustafsson (s), Sven Eric Lorentzon (m), Grethe Lundblad (s), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Jan Fransson (s), Margareta Winberg (s), Åke Selberg (s), Ingvar Eriksson (m), Lennart Brunander (c), Annika Åhnberg (vpk), Carl G Nilsson (m), Berndt Ekholm (s), Anders Castberger (fp), Sylvia Pettersson (s) och Paul Ciszuk (mp).

1. Målet för virkesuttag (mom. 1)

Paul Ciszuk (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 (1:a gången) börjar med "Utskottet avstyrker" och slutar med "minska virkesmålet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den syn på skogsbruket som miljöpartiet redovisar i motion Jo316. Som motionärerna framhåller bör virkesuttaget i skogarna inte ökas. Det långsiktiga uttaget bör kunna vara kring 65 miljoner skogskubikmeter. Det mål som riksdagen satte år 1979 innebär ett skogsbruk med gödsling, harvning, plöjning, kemisk bekämpning, massodling av främmande träslag eller främmande provenienser, långtgående mekanisering och ett mer ensartat landskap där både natur och kultur utarmats. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av yrkande 1 i motionen.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *målet för virkesuttag*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1988/89:Jo316 yrkande 1,

2. Samlad översyn m.m. av skogspolitiken (mom. 2)

Lars Ernestam (fp), Anders Castberger (fp) och Paul Ciszuk (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet är" och slutar med "yrkandena 1—4" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar folkpartiets uppfattning att det nu krävs en genomgripande förändring av skogsvårdslagen. Som framhålls i motion Jo310 bör denna lämpligen genomföras i samband med en samlad översyn av skogspolitiken. Denna bör syfta till en förenklad lagstiftning, begränsad byråkrati, ökat hänsynstagande till miljövärden och till att åstadkomma ett mer ståndortsanpassat skogsbruk. Möjligheterna att frivilligt ta större hänsyn än lagen kräver bör öka, och kravet på obligatoriska skogsbruksplaner bör avskaffas. Riksdagen bör i ett särskilt uttalande som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion Jo310 yrkandena 1—4.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *samlad översyn m.m. av skogspolitiken*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1988/89:Jo310 yrkandena 1—4,

3. Övervakning av hänsynsreglerna (mom. 3)

Paul Ciszuk (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar — — — (=utskottet) — — — dock icke. Motionerna Jo736 yrkande 15, Jo755 yrkande 3 och Jo862 avstyrks således.

Däremot tillstyrker utskottet förslaget i motion Jo755 yrkande 2, att riksdagen bör begära en kartläggning av hur skogsvårdslagen tillämpas vad gäller naturvårdshänsyn. Riksdagen bör göra ett tillkännagivande av detta innehåll.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *övervakning av hänsynsreglerna m.m.*
att riksdagen med avslag på motionerna 1988/89:Jo736 yrkande 15, 1988/89:Jo755 yrkande 3 och 1988/89:Jo862 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1988/89:Jo755 yrkande 2,

4. Konsekvensbeskrivningar (mom. 4)

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp), Lennart Brunander (c), Anders Castberger (fp) och Paul Ciszuk (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Skogsstyrelsen har" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motionerna Jo324 (c) och Jo736 (fp) om att miljökonsekvensbeskrivningar bör göras vid införande av nya skogsbruksmetoder och även för metoder som hyggesplöjning, stubbrytning, dikning och inplantering av främmande trädslag m.m. Riksdagen bör rikta ett tillkännagivande härom med anledning av här berörda yrkanden.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *konsekvensbeskrivningar*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1988/89:Jo324 yrkande 3 och 1988/89:Jo736 yrkande 11,

5. Förändringar i skogsvårdslagen och skötsellagen, m.m. (mom.5)

Sven Eric Lorentzon, Ingvar Eriksson och Carl G Nilsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet avstyrker" och slutar med "av motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar moderaternas uppfattning att skogsbruket i dag är alltför mycket styrt av regler och förordningar. Detta medför onödiga samhällskostnader och ökad kontroll. För den enskilde skogsägaren innebär det både kostnader och en osäkerhet om vad som är tillåtet eller förbjudet. Rådgivning och information bör enligt utskottets mening ersätta stora delar av regleringen och författningarna.

Skogsvårdslagen måste förenklas och renodlas. Reglerna bör även ändras så att större lövinslag tolereras i barrskogar. Skötsellagen bör förändras så att den medger att plantering av skog på åkermark kan ske utan särskilt

tillstånd. Skogsplantering bör stimuleras via gynnsamma skatteregler i stället för bidrag. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionerna Jo318 yrkandena 1–3 och Jo796 yrkande 21.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *förändringar i skogsvårdslagen och skötsellagen, m.m.*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1988/89:Jo317 yrkandena 1–3 och 1988/89:Jo796 yrkande 21,

6. Översyn av skogsvårdslagen m.m. (mom. 6)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Även utredningskravet" och på s. 11 slutar med "yrkande 10" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar centerpartiets bedömning i motion Jo310 att skogsvårdslagen genom de förändringar som gjordes 1983 och tillsammans med av skogsstyrelsen utfärdade föreskrifter gjort lagen svårtolkad. Som motionärerna framhåller bör en lag som reglerar nyttjandet av en viktig naturresurs vara sådan att den vanlige medborgaren kan förstå dess syften. Varje skogsägare bör kunna förstå lagens konsekvenser om han riskerar att ej fullgöra sina ålagda skyldigheter. Utskottet biträder mot den bakgrunden motionärernas krav att en ny skogsvårdslag utarbetas. Ett sådant arbete bör utgå från att i lagen klart skall anges samhällets minimikrav när det gäller skogens skötsel. Lagen bör ange de ramar som skogsägare är skyldiga att hålla sig inom. En större miljöhänsyn bör ligga till grund för utformningen av en ny lagstiftning. Utskottet biträder även motionärernas yrkande om stimulering av omarrondering. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av yrkandena 1 och 10 i motionen.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *översyn av skogsvårdslagen m.m.*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1988/89:Jo324 yrkandena 1 och 10,

7. Portalparagraferna i skogsvårdslagen och skötsellagen m.m. (mom. 7)

Annika Åhnberg (vpk) och Paul Ciszuk (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Utskottet avstyrker" och slutar med "21 § skogsvårdslagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar vpk:s mening att portalparagraferna i de areella näringarna borde betona skogen och jordbruksmarken som mångsidiga naturresurser. Bevarandet av arter och av ekosystemets produktionsförmåga måste

betonas. Skogsvårdslagens och skötsellagens portalparagrafer bör utformas i enlighet med de förslag som framställs i motionen.

Utskottet biträder även motionärernas yrkande att en utredning tillsätts med uppgift att se över 21 § skogsvårdslagen och dess tillämpning. Regelsystemet bör skärpas och utvidgas så att det utgör ett funktionellt skydd för flertalet arter och hotade mikromiljöer i skogslandskapet. Vad utskottet anfört med anledning av motion Jo963 yrkandena 1 och 5 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *portalparagraferna i skogsvårdslagen och skötsellagen m.m.*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1988/89:Jo963 yrkandena 1 och 5,

8. *Pinus contorta* m.m. (mom. 8)

Annika Åhnberg (vpk) och Paul Cizuk (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "När det" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder förslagen i motion Jo321 yrkandena 2 och 5 om förbud mot fortsatt plantering av Contortatalen och med krav att den lokala genetiska variationen bibehålls. Som motionärerna påpekar har contortan på senare år drabbats av svampangrepp. Man vet ännu mycket litet om vilka effekter detta trädslag får på markkemin och på skogens växt- och djurliv. Riksdagen bör rikta ett tillkännagivande till regeringen härom.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *Pinus contorta m.m.*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1988/89:Jo321 yrkandena 2 och 5,

9. Översyn av bestämmelserna om naturvårdshänsyn (mom. 9)

Paul Cizuk (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Motion Jo301 (s)" och slutar med "särskilt riksdagsuttalande" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder yrkandet i motion Jo301 om en översyn av skogsvårdslagen med avseende på naturvårdshänsynen. Riksdagen bör göra ett uttalande härom till regeringen.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *översyn av bestämmelserna om naturvårdshänsyn*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1988/89:Jo301,

Paul Cizuk (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet avstyrker" och slutar med "yrkande 21" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar miljöpartiets mening att skogsvårdslagen bör ses över och att Svenska Naturskyddsföreningens förslag kan utgöra en lämplig utgångspunkt för en sådan översyn. Bestämmelsen om anläggande av ny skog i 5 § 3 skogsvårdslagen bör utgå. Naturvårdshänsynen bör ges en starkare ställning. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Jo316 yrkandena 2, 10, 12 och 15 samt Jo860 yrkande 21 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *vissa bestämmelser i skogsvårdslagen m.m.*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1988/89:Jo316 yrkandena 2, 10, 12 och 15 samt 1988/89:Jo860 yrkande 21,

11. Kemisk bekämpning, skogsgödsling m.m. (mom. 11)

Paul Cizuk (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "på naturmiljön" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder de förslag som framställs i motion Jo316 om förbud mot användning av kemiska bekämpningsmedel i skogsbruket, förbud av gödsling med kvävegödsel på naturmark, begränsning av hyggesstorleken samt principiellt förbud mot helträdsutnyttjande och hyggesplöjning m.m. Som utskottet framhållit i reservation I om ett lägre virkesuttag bör skogspolitiken inriktas mot ett mindre intensivt skogsbruk som kan bedrivas utan extrema brukningsmetoder. Vad utskottet anfört med anledning av motion Jo316 yrkandena 3, 6, 22 och 23 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *kemisk bekämpning, skogsgödsling m.m.*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1988/89:Jo316 yrkandena 3, 6, 22 och 23,

12. Motorsågsbränslen, vegetabilisk olja och hydraulolja m.m. (mom. 12)

Karl Erik Olsson (c), Lennart Brunander (c) och Paul Cizuk (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Olika former" och slutar med "påkallas icke" bort ha följande lydelse:

Olika former — — — (= utskottet) — — — *detta område*. Utskottet delar motionärernas mening att utvecklingen på området måste påskyndas av

hänsyn såväl till arbetarskyddet som till skogsmiljön. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Jo316 yrkandena 4 och 5, Jo709 och Jo875 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *motorsågsbränslen, vegetabilisk olja och hydraulolja m.m.*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1988/89:Jo316 yrkandena 4 och 5, 1988/89:Jo709 samt 1988/89:Jo875,

13. Ädellövskogslagen (mom. 13)

Paul Ciszuk (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Som framgår" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Som framgår — — — (= utskottet) — — — anledning till. Enligt utskottets mening finns det anledning att i detta sammanhang även överväga de specifika problem som tas upp i förevarande motioner. Regeringen bör således överlämna motionerna Jo316 yrkande 9, Jo318 och Jo744 till utredaren för övervägande. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *ädellövskogslagen*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1988/89:Jo316 yrkande 9, 1988/89:Jo318 och 1988/89:Jo744,

14. Naturvårdsgräns m.m. (mom. 16)

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp), Lennart Brunander (c) Annika Åhnberg (vpk), Anders Castberger (fp) och Paul Ciszuk (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "I avvaktan" och slutar med "yrkande 34" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör den nu tillsatta utredningen i skogsstyrelsen syfta till att en naturvårdsgräns inrättas för skogsbruket i de fjällnära områdena. Ovanför denna gräns bör storskaligt skogsbruk icke tillåtas. Utskottet delar den mening som framförs av centerpartiet att lokalt anpassade skogsbruksmetoder måste tillämpas i de fjällnära skogarna. Bondeskogsbruket har som motionärerna framhåller traditionellt kunnat bedrivas småskaligt, utan konflikt med naturvårdsintressena, medan de stora markägarna, domänverket och bolagen bedriver ett utpräglat storskaligt skogsbruk i de fjällnära skogarna.

För att närmare klargöra hur gränsen skall utformas bör en parlamentariskt sammansatt grupp tillsättas under medverkan av företrädare för naturvården och ortsbefolkningen. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna Jo309 yrkande

2, Jo312 yrkande 1, Jo316 yrkande 8, Jo322, Jo323, Jo324 yrkandena 4 och 5, Jo736 yrkande 8, Jo797 yrkandena 34 och 35 samt Jo860 yrkande 20.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *naturvårdsgräns m.m.*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1988/89:Jo309 yrkande 2, 1988/89:Jo312 yrkande 1, 1988/89:Jo316 yrkande 8, 1988/89:Jo322, 1988/89:Jo323, 1988/89:Jo324 yrkandena 4 och 5, 1988/89:Jo736 yrkande 8, 1988/89:Jo797 yrkandena 34 och 35 samt 1988/89:Jo860 yrkande 20,

15. Moratorium (mom. 17)

Annika Åhnberg (vpk) och Paul Ciszuk (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Som framgår" och på s. 21 slutar med "och Jo319" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till kravet från vpk och miljöpartiet om ett moratorium, med avverkningsstopp i de fjällnära skogarna till den 1 juli 1991. Regeringen bör omgående lägga fram ett lagförslag härom med utgångspunkt i det förslag som presenterats i motionerna Jo309 och Jo319. Som framgår av motionerna bör moratoriet inte innefatta stamvis blädning och inte heller röjning och gallring. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Jo309 yrkande 1, Jo312 yrkande 2, Jo316 yrkande 7 och Jo319 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *moratorium*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1988/89:Jo309 yrkande 1, 1988/89:Jo312 yrkande 2 och 1988/89:Jo316 yrkande 7 och 1988/89:Jo319,

16. Överförande av statligt ägd skog på enskilda, m.m. (mom. 18)

Sven Eric Lorentzon, Ingvar Eriksson och Carl G Nilsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Utskottet är" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den mening som framförts av moderata samlingspartiet att det fjällnära barrskogsbältet står för så stora naturvärden och har så stor betydelse för rennäringen och turismen att det i sin helhet bör undantas från storskaligt skogsbruk.

Utskottet biträder även förslaget att domänverkets skogar, i den mån de inte är avsatta till naturreservat eller domänreservat, avyttras till enskilda i de områden som berörs. Alternativt skulle överlåtelsen kunna ske genom att markerna arrenderas ut. Detta skulle sannolikt garantera ett småskaligt, arbetsintensivt skogsbruk med ökad naturvårdshänsyn. Vad utskottet an-

fört med anledning av motionerna Jo317 yrkande 4 och Jo796 yrkandena 22 och 23 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

1988/89:JoU16

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *överförande av statligt ägd skog på enskilda, m.m.* att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1988/89:Jo317 yrkande 4 och 1988/89:Jo796 yrkandena 22 och 23,

17. Direktiv till domänverket (mom. 19)

Paul Cizuk (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Inte heller" och slutar med "för domänverket" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder miljöpartiets förslag i motion Jo316 att domänverket omgående skall få direktivet att inte anlägga vägar eller avverka i de fjällnära skogarna, dvs. skogarna ovanför den gamla skogsodlingsgränsen. Riksdagen bör göra ett uttalande härom.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *direktiv till domänverket* att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1988/89:Jo316 yrkande 16,

Särskilt yttrande

Överförande av statligt ägd skog på enskilda, m.m. (mom.18)

Paul Cizuk (mp) anför:

Miljöpartiet de gröna vill genomföra en jordreform som innebär att jord- och skogsbruksmark som ägs av staten och statskyrkan överförs i enskild ägo eller till småskaliga kooperativa driftsformer. Marken skall kunna vara kompletteringsmark till jordbrukare som har behov av mer mark för sin försörjning och möjliggöra att fler kan bli skogsbrukare. På längre sikt vill vi samma sak också med skogsbolagens mark. Tyvärr kan vi inte stödja reservationen av moderaterna eftersom den formulering som finns i reservationen utesluter ytterligare bildning av reservat i de fjällnära skogarna.